1. ספר ויקרא כה

ח וספרת לך שבע שבתת שנים שבע
שנים שבע פעמים והיו לך ימי שבע שבתת השנים תשע
ט וארבעים שנה: והעברת שופר תרועה בחדש השבעי בעשור
י לחדש ביום הכפרים תעבירו שופר בכל־ארצכם: וקדשתם
את שנת החמשים שנה וקראתם דרור בארץ לכל־ישביה
יובל הוא תהיה לכם ושבתם איש אל־אחזתו ואיש אל־
יא משפחתו תשבו: יובל הוא שנת החמשים שנה תהיה לכם
לא תזרעו ולא תקצרו את־ספיחיה ולא תבצרו את־נזריה:
יב כי יובל הוא קדש תהיה לכם מן־השדה תאכלו את־תבואתה:
יג בשנת היובל הזאת תשבו איש אל־אחזתו:

ושם ויקרא כ"ה

כ וכי תאמרו
מה־נאכל בשנה השביעת הן לא נזרע ולא נאסף את־
כא תבואתנו: וצויתי את־ברכתי לכם בשנה הששית ועשת
כב את־התבואה לשלש השנים: וזרעתם את השנה השמינת
ואכלתם מן־התבואה ישן עד השנה התשיעת עד־בוא
כג תבואתה תאכלו ישן: והארץ לא תמכר לצמתת כי־לי
כד הארץ כי־גרים ותושבים אתם עמדי: ובכל ארץ אחזתכם
כה גאלה תתנו לארץ: כי־ימוך אחיך ומכר
מאחזתו ובא גאלו הקרב אליו וגאל את ממכר אחיו:
כו ואיש כי לא יהיה־לו גאל והשיגה ידו ומצא כדי גאלתו:
כז וחשב את־שני ממכרו והשיב את־העדף לאיש אשר מכר־
כח לו ושב לאחזתו: ואם לא־מצאה ידו די השיב לו והיה
ממכרו ביד הקנה אתו עד שנת היובל ויצא ביבל ושב
לאחזתו:

ויקרא כ"ה ושם

לה וכי־ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת
לו בו גר ותושב וחי עמך: אל־תקח מאתו נשך ותרבית ויראת
לז מאלהיך וחי אחיך עמך: את־כספך לא־תתן לו בנשך
לח ובמרבית לא־תתן אכלך: אני יהוה אלהיכם אשר־הוצאתי
אתכם מארץ מצרים לתת לכם את־ארץ כנען להיות לכם
לט לאלהים:

ויקרא סוף כ"ה - ריש כ"ו

נה כי־לי בני־ישראל עבדים עבדי הם אשר־הוצאתי
א אותם מארץ מצרים אני יהוה אלהיכם: לא־תעשו לכם
אלילם ופסל ומצבה לא־תקימו לכם ואבן משכית לא תתנו
ב בארצכם להשתחות עליה כי אני יהוה אלהיכם: את־שבתתי
תשמרו ומקדשי תיראו אני יהוה:
ג אם־בחקתי תלכו ואת־מצותי תשמרו ועשיתם אתם: ונתתי
ד גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו:
ה והשיג לכם דיש את־בציר ובציר ישיג את־זרע ואכלתם
ו לחמכם לשבע וישבתם לבטח בארצכם: ונתתי שלום בארץ
ושכבתם ואין מחריד והשבתי חיה רעה מן־הארץ וחרב
ז לא־תעבר בארצכם: ורדפתם את־איביכם ונפלו לפניכם
ח לחרב: ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדפו
ט ונפלו איביכם לפניכם לחרב: ופניתי אליכם והפריתי אתכם
י והרביתי אתכם והקימתי את־בריתי אתכם: ואכלתם ישן
יא נושן וישן מפני חדש תוציאו: ונתתי משכני בתוככם ולא־
יב תגעל נפשי אתכם: והתהלכתי בתוככם והייתי לכם לאלהים
יג ואתם תהיו־לי לעם: אני יהוה אלהיכם אשר הוצאתי אתכם
מארץ מצרים מהית להם עבדים ואשבר מטת עלכם ואולך
אתכם קוממיות:

סוף ויקרא כ"ו

מד ואף גם־זאת בהיותם בארץ איביהם לא־מאסתים
ולא־געלתים לכלתם להפר בריתי אתם כי אני יהוה אלהיהם:
מה וזכרתי להם ברית ראשנים אשר הוצאתי־אתם מארץ מצרים
מו לעיני הגוים להיות להם לאלהים אני יהוה: אלה החקים
והמשפטים והתורת אשר נתן יהוה בינו ובין בני ישראל
בהר סיני ביד־משה:

ד. מדרש רבה רות ה', ט

(ב, יט) ותאמר לה חמותה איפה לקטת היום. תני בשם ר' יהושע יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני העני עושה עם בעל הבית, שכן אמרה רות לנעמי שם האיש אשר עשיתי עמו היום, ולא אמרה אשר עשה עמי אלא אשר עשיתי עמו, הרבה פעלות והרבה טובות עשיתי עמו בשביל שהאכילני פרוסה אחת. אמר ר' יוסי (ויקרא כו מג) יען וביען, הוא יען הוא עני. אמר ר' שילה דנוה האביון הונך ביה. אמר ר' נחמן כתיב (דברים טו י) כי בגלל הדבר הזה, גלגל הוא שחוזר בעולם על הכל, דמי לגלגל אנטיליא דמלא מתרוקן דמתרוקן מתמלי. בר קפרא אמר אין לך אדם שאינו בא למדה זו, ואם לאו הוא בא בנו, ואם לא בנו בא בן בנו.

בבא בתרא דף ע"ה

°ואולך אתכם קוממיות רבי מאיר אומר מאתים אמה כשתי קומות של אדם °הראשון רבי יהודה אומר מאה אמה כנגד היכל וכתליו שנאמר °אשר בנינו כנטיעים מגודלים בנעוריהם בנותינו כזויות מחוטבות תבנית היכל

ח. [illegible] שמות כ"ב

אם כסף תלוה את עמי את העני עמך. כ"ש כאן כפל כי ש' לו לוי
אם כסף תלוה את העני ומתחלה קראו עמי ואח"כ עני **ולמה כך**
רעך שאמר אם **אבל** תחבל שלמת רעך לפי שהלוה לוותו **על שני**
דברים על כן הקדים לו שני **הקדמות** שמצד הצדדים אתה **חייב ללות**
לו האחד הוא מצד שהוא בכלל עמי האמור. דרך המלך הוא **בזמן שעמו**
ועבדיו מחוסרים לחם כל אחד יכול **ללות** להם על סמך שהמלך **יפרע**
את חובו כי על המלך מוטל לזון את עמו ושנותן להם כאילו **מתן למלך**
עצמו ועל כן הוא **בטוח** בפרעון שחוב כך העני זה בתוך עמי הוא **יפרע**
ועל ה' הוא משליך יהבו ומלוה ה' חונן **דל** כי שחונן דל הוא **מלוה לה'**
ולא לו. השני הוא שיותר העני עושה עמך ממה שאתה עושה עמו

ע. אור החיים ויק' כ"ה כ"ה

כה) כי ימוך אחיך וגו'. פרשה זו תרמז ענין גדול והערה ליושבי תבל, כי ימוך על דרך אומרו (קהלת י' י"ח) בעצלתים ימך המקרה, ואמרו ז"ל (תענית ז':) עשיתם לאותו שנאמר בו (תהלים ק"ד) המקרה במים עליותיו מך, כי כשהתחתונים מטין מדרך הטוב מסתלקים ההשפעות ומתמסכן עמוד הקדשה, כי העקר תלוי בהתחתונים. כי האדון ב"ה יקרא לצדיקים אח כביכול דכתיב (תהלים קכ"ב) למען אחי ורעי, והגאלה תהיה בהעיר לבות בני אדם ויאמר להם הטוב לכם כי תשבו חוץ גולים מעל שלחן אביכם ומה יערב לכם החיים בעולם זולת החברה העליונה אשר הייתם סמוכים סביב לשלחן אביכם הוא אלהי עולם ב"ה לעד, וימאיס בעיניו תאות הנדמים ויעירם בחשק הרוחני גם נרגש לבעל נפש כל חי עד אשר ייטיבו מעשיהם, ובזה יגאל ה' ממכרו, ועל זה עתידין לתן את הדין כל אדוני הארץ גדולי ישראל ומהם יבקש ה' עלבון הבית העלוב:

ל. ירמיהו סוף ל"ב

מב כי־כה אמר יהוה כאשר הבאתי אל־
העם הזה את כל־הרעה הגדולה הזאת כן אנכי מביא
מג עליהם את־כל־הטובה אשר אנכי דבר עליהם: ונקנה
השדה בארץ הזאת אשר אתם אמרים שממה היא מאין
מד אדם ובהמה נתנה ביד הכשדים: שדות בכסף יקנו וכתוב
בספר וחתום והעד עדים בארץ בנימן ובסביבי ירושלם
ובערי יהודה ובערי ההר ובערי השפלה ובערי הנגב כי־
אשיב את־שבותם נאם־יהוה:

בבא בתרא דף ע"ה ע"ב

ואמר רבה א"ר יוחנן עתידין צדיקים שנקראין על שמו של הקב"ה שנאמר °כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו א)(וא"ר) שמואל בר נחמני א"ר יוחנן ג' נקראו על שמו של הקב"ה ואלו הן צדיקים ומשיח וירושלים צדיקים הא דאמרן משיח דכתיב °וזה שמו אשר יקראו ה' צדקנו ירושלים דכתיב °סביב שמונה עשר אלף ושם העיר מיום ה' שמה אל תקרי שמה אלא שמה א"ר אלעזר עתידין צדיקים שאומרים לפניהן קדוש כדרך שאומרים לפני הקב"ה שנאמר °והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש

ט. ספרי דברים יא

. והיה אם שמוע תשמעו. (סוכה מו) אם תשמע בישן תשמע בחדש וכן (דברים ח) והיה אם שכוח תשכח אם התחלת לשכוח סופך שתשכח כולה. כתיב במגילה אם תעזבני יום יומים אעזבך: מצוה אתכם היום. שיהיו עליכם חדשים כאלו שמעתם בו ביום (ספרי): לאהבה את ה'. שלא תאמר הרי אני לומד בשביל שאהיה עשיר בשביל שאקרא רב בשביל שאקבל שכר אלא כל מה שתעשה עשה מאהבה וסוף הכבוד לבא: ולעבדו בכל לבבכם. עבודה שהיא בלב וזו היא תפילה שהתפלה קרוי עבודה שנ' (דניאל ו) אלהיך די אנת פלח ליה בתדירא וכי יש פולחן בבבל אלא על שהיה מתפלל שנ' (שם) וכוין פתיחן ליה וגו' וכן בדוד הוא אומ' (תהלים קמא) תכון תפלתי קטרת לפניך: בכל לבבכם ובכל נפשכם. והלא כבר הזהיר בכל לבבך ובכל נפשך אלא אזהרה ליחיד אזהרה לצבור:

ז. נדרים נ'

ר' עקיבא איתקדשת ליה ברתיה (דבר) דכלבא שבוע שמע (בר) כלבא שבוע אדרה הנאה מכל נכסיה אזלא ואיתנסיבה ליה בסיתוא הוה גנו בי תיבנא הוה קא מנקט ליה תיבנא מן מזייה אמר לה אי הואי לי רמינא ליך ירושלים דדהבא אתא אליהו אידמי להון כאנשא וקא קרי אבבא אמר להו הבו לי פורתא דתיבנא דילדת אתתי ולית לי מידעם לאגונה אמר לה ר' עקיבא לאנתתיה חזי גברא דאפילו תיבנא לא אית ליה אמרה ליה זיל הוי בי רב

ק. מאמרי הראי"ה 325 ירו' תרס"ג

לשוא יתאוננו המתאוננים מכל הצדדים, האוהבים והאויבים, על מהלכה של הפעולה המעשית להתישבות אחינו על אדמת הקודש, שלא גדול עוד ערכה. טרוטי־עינים אלה אינם רואים את האור, אינם מרגישים אותו. אינם מכירים את אוצר־החיים הגדול והאדיר שיש לנו גם עתה בארץ חמדתנו, אינם מכירים את כח־הצומח האדיר והנאור שכבר חבוי ואצור בקרבו, אינם מכירים את השפעתו הגדולה של זה הקהל הקטן היושב על אדמתו, אדמת קודש. אינם מכירים, בשביל שאינם למודים להכיר את התוך, את הנולד, הם יכולים רק להתפעל מציורים של גוונים קורעי עינים, "משפעת קלגסים וקול צוחות" אבל אינם יכולים להכיר את הדר החיים של הקדושה השאננה, את המנוחה הפנימית ואת האור המאיר בשלוה ובטחה גנוזה, השורה בעצם קדושתו בכנסת ישראל כולה היושבת על אדמת הקודש. הה עורים, מי יתן לכם עינים לראות בלב פנימה, הוי יושבי ארצות חשוכות, התוכלו גם לשער ולהכיל את גאון הקדושה, את ששון־העולמים, את שפע נחלי העדנים השוטף בקרב הלב של בן ישראל היושב על אדמת הקודש?! הטעמתם טעם גן־עדן זה?! הוי אחים נדכאים ואומללים, לבי לבי עליכם, מעי מעי עליכם, הקשיבו ושמעו, שמעו ותחי נפשכם. תחת עלפת התוגה, הגלויה והנסתרת, למראה החורבן והשממה, למראה מהפכת הזרים, למראה כל הוד וכל קודש הנתוץ והרטוש, תחת אדר יגון זה אור נוגה מאיר, אור משיב נפש ומשלם נחומים, אור מאזר חיל ומושיט תקוה. כאיש אשר אמו תנחמנו, כן אנכי אנחמכם. ובירושלים תנוחמו.

ה. ירמיהו יז

ה כה
אמר יהוה ארור הגבר אשר יבטח באדם ושם בשר זרעו
ו ומן־יהוה יסור לבו: והיה כערער בערבה ולא יראה
כי־יבוא טוב ושכן חררים במדבר ארץ מלחה ולא
ז תשב: ברוך הגבר אשר יבטח ביהוה והיה
ח יהוה מבטחו: והיה כעץ שתול על־מים ועל־יובל ישלח
שרשיו ולא ירא כי־יבא חם והיה עלהו רענן ובשנת בצרת
ט לא ידאג ולא ימיש מעשות פרי: עקב הלב מכל ואנש הוא
י מי ידענו: אני יהוה חקר לב בחן כליות ולתת לאיש כדרכו
יא כפרי מעלליו: קרא דגר ולא ילד עשה עשר
יב ולא במשפט בחצי ימו יעזבנו ובאחריתו יהיה נבל: כסא
יג כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו: מקוה ישראל יהוה כל־
וסורי עזביך יבשו יסורי בארץ יכתבו כי עזבו מקור מים־חיים את־
יד יהוה: רפאני יהוה וארפא הושיעני ואושעה כי
תהלתי אתה:

ו. ירמיהו ל"ב

יד כה־אמר יהוה צבאות אלהי
ישראל לקוח את־הספרים האלה את ספר המקנה הזה ואת
החתום ואת ספר הגלוי הזה ונתתם בכלי־חרש למען
טו יעמדו ימים רבים: כי כה אמר יהוה צבאות
אלהי ישראל עוד יקנו בתים ושדות וכרמים בארץ
טז הזאת: ואתפלל אל־יהוה אחרי תתי את־
ספר המקנה אל־ברוך בן־נריה לאמר: אהה אדני יהוה
הנה אתה עשית את־השמים ואת־הארץ בכחך הגדול
יח ובזרעך הנטויה לא־יפלא ממך כל־דבר: עשה חסד
לאלפים ומשלם עון אבות אל־חיק בניהם אחריהם האל
יט הגדול הגבור יהוה צבאות שמו: גדל העצה ורב העליליה
אשר־עיניך פקחות על־כל־דרכי בני אדם לתת לאיש
כ כדרכיו וכפרי מעלליו: אשר שמת אתות ומפתים בארץ
מצרים עד־היום הזה ובישראל ובאדם ותעשה־לך שם כיום
כא הזה: ותצא את־עמך את־ישראל מארץ מצרים באתות
כב ובמופתים וביד חזקה ובאזרוע נטויה ובמורא גדול: ותתן
להם את־הארץ הזאת אשר־נשבעת לאבותם לתת להם
כג ארץ זבת חלב ודבש: ויבאו וירשו אתה ולא־שמעו בקולך
ובתרותך לא־הלכו את כל־אשר צויתה להם לעשות לא
כד עשו ותקרא אתם את כל־הרעה הזאת: הנה הסללות באו
העיר ללכדה והעיר נתנה ביד הכשדים הנלחמים עליה
מפני החרב והרעב והדבר ואשר דברת היה והנך ראה:
כה ואתה אמרת אלי אדני יהוה קנה־לך השדה בכסף והעד
כו עדים והעיר נתנה ביד הכשדים: ויהי דבר־
כז יהוה אל־ירמיהו לאמר: הנה אני יהוה אלהי כל־בשר
כח הממני יפלא כל־דבר:

ח. ירמיהו ל"ב

ועתה לכן כה־אמר יהוה אלהי
ישראל אל־העיר הזאת אשר אתם אמרים נתנה ביד
לז מלך־בבל בחרב וברעב ובדבר: הנני מקבצם מכל־הארצות
אשר הדחתים שם באפי ובחמתי ובקצף גדול והשבתים אל־
לח המקום הזה והשבתים לבטח: והיו לי לעם ואני אהיה להם
לט לאלהים: ונתתי להם לב אחד ודרך אחד ליראה אותי כל־
מ הימים לטוב להם ולבניהם אחריהם: וכרתי להם ברית עולם
אשר לא־אשוב מאחריהם להיטיבי אותם ואת־יראתי
מא אתן בלבבם לבלתי סור מעלי: וששתי עליהם להטיב
אותם ונטעתים בארץ הזאת באמת בכל־לבי ובכל־
נפשי: